

Педагогічні технології навчання фізичної культури

УДК 37.037

Володимир Гащин

Технологія навчання футболу дітей з обмеженими фізичними можливостями

Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Суттєвою ознакою сучасних процесів у сфері навчання є їх технологізація – неухильне дотримання змісту й послідовності етапів упровадження нововведень. Оптимізація навчально-виховного процесу зумовлює появу нових та вдосконалення використовуваних педагогічних технологій різних рівнів і різної цільової спрямованості [2].

Аналіз літератури показує значний інтерес науковців до означеної проблеми. Багато досліджень присвячено розробці технологій навчання футболу дітей, які визначають мету, зміст, форми та методи навчання щодо конкретного контингенту [1; 3; 4; 5].

Водночас, незважаючи на такий широкий спектр досліджень, інтенсивний розвиток паралімпійського футболу й наявність висококваліфікованих і досвідчених фахівців із футболу, сьогодні недостатньо вивчена проблема розробки та впровадження технологій навчання футболу дітей з обмеженими фізичними можливостями. А відтак проблемними залишаються стратегічні питання кількості технологічних етапів, ступені та складності технологічності, гнучкості й мобільності технології.

Зважаючи на зростаючий інтерес до занять футболом дітей з обмеженими фізичними можливостями, однією із ключових проблем є розробка сучасних педагогічних технологій, які б гарантували досягнення певного рівня навчання, були ефективними за результатами, оптимальними щодо термінів упровадження, витрат сил і засобів.

Вирішення цієї проблеми дасть змогу вдосконалити алгоритм процесу навчання футболу дітей середнього шкільного віку з обмеженими фізичними можливостями. Усе це зумовлює актуальність та доцільність наших досліджень.

Завдання дослідження – узагальнити сучасні наукові положення щодо сутності технологій навчання футболу дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. У педагогіці є багато визначень технології навчання. Але спільне для всіх них – спрямування технології на підвищення ефективності навчального процесу через його розроблення та деталізацію іструментальних процесів, що гарантує досягнення запланованих результатів навчання [2].

Існує загальноприйняте уявлення про технологію як конструювання навчального процесу за певною схемою (рис. 1), яка відображає ознаки, притаманні й традиційній організації навчального процесу: упорядкованість процесу навчання, мети й оцінювання результатів [2].

Технологія навчання моделює шлях освоєння конкретного навчального матеріалу в межах відповідного навчального предмета. Вона за багатьма параметрами є наближеною до окремої методики та охоплює зміст, форми, методи навчання. У структурі технології навчання виокремлюють підрівні – кількість технологічних етапів; ступінь технологічності; гнучкість і мобільність технології [2].

Так, розробка й використання технологій навчання в навчальному процесі дітей з обмеженими фізичними можливостями є надзвичайно важливим питанням, оскільки при стійкому дефекті тієї чи

іншої системи організму порушується весь алгоритм навчання рухові дії. При цьому може знизуватися мотивація як у цілому до рухової активності, так і до конкретного виду діяльності [4].

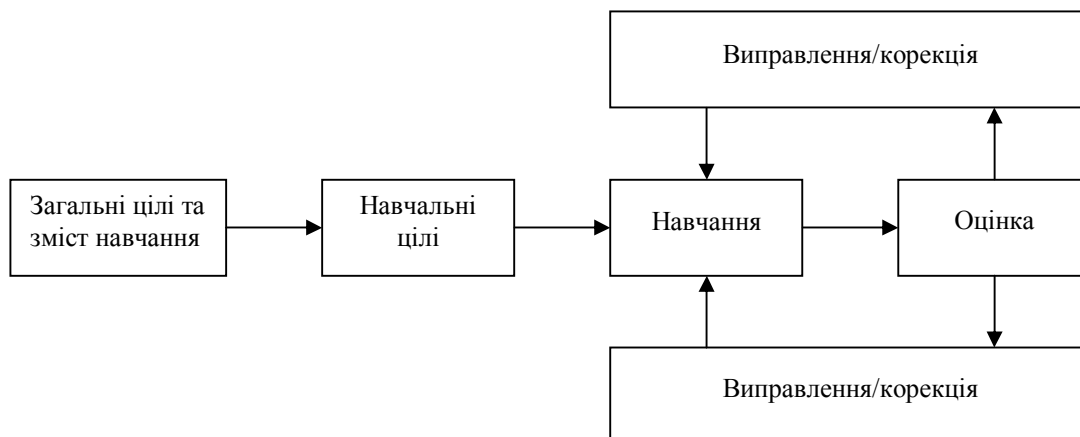

Рис. 1. Структура технології навчання

Велике значення в навчанні аномальних дітей відводиться попередньому контролю. Так, щоб будувати педагогічний процес, визначати дидактичну лінію, ставити й розв'язувати завдання освітньої діяльності, потрібно знати стан здоров'я, фізичні, психічні особливості дітей із порушеннями в розвитку, оскільки характеристика об'єкта педагогічних впливів є вихідною умовою навчального процесу [3; 5].

Окрім цього, знання загальних закономірностей та особливостей формування рухової сфери дітей із різними відхиленнями є особливо важливими при створенні технологій навчання, пошуку ефективних педагогічних засобів і методів корекції рухових порушень [5].

У технологіях навчання футболу пріоритетне місце відводиться принципу корекційно-розвивальної спрямованості педагогічних впливів, висунутому Л. С. Виготським у 30-ті роки ХХ ст. Його суть полягає в тому, що педагогічні впливи повинні бути спрямовані не тільки на подолання недоліків дітей аномального розвитку, а й на розвиток їх психічних процесів, пізнавальної діяльності й фізичних здібностей.

Окрім цього, навчання футболу дітей з обмеженими фізичними можливостями повинно спиратися на такі педагогічні принципи: єдність діагностики й корекції, диференціації та індивідуалізації, компенсаторної спрямованості педагогічних впливів, урахування вікових особливостей, пріоритетної ролі мікросоціуму, адекватності, оптимальності й варіативності педагогічних впливів [3].

Важливою стороною навчання неповносправних дітей є формування розуміння мети, корисності занять фізичними вправами, усвідомлення життєвої потреби в них, стимулювання мотивів до цієї діяльності. Це не просто виконання завдань на організованих заняттях, а й самостійні заняття, які перейшли в особисту активність. Тому важливим компонентом педагогічної діяльності є стимуляція самовиховання [3; 5].

Диференційований підхід в адаптивній фізичній культурі означає об'єднання дітей у відносно однорідні групи. Фізична підготовленість та руховий досвід у неповносправних дітей надзвичайно варіативні, а це потребує більш тонкої диференціації й урахування індивідуальних можливостей, що важливо знати під час розробки технологій навчання [3].

Наслідком будь-якого дефекту є його подвійна роль. З одного боку, він обмежує фізичні та психічні можливості, створює перепони в розвитку, з іншого – він же стимулює розвиток, посилюючи рух уперед. Тому при проектуванні технологій важливо не тільки встановити ступінь і важкість недоліку, а й врахувати характер компенсаторних процесів [3; 5].

Технологія навчання футболу неповносправних дітей повинна спиратися на такі закономірності: єдність генетичного ходу розвитку, максимальне використання сенситивних періодів розвитку та врахування зони найближчого розвитку. Єдність генетичного ходу розвитку означає, що дитина проходить ті ж самі стадії онтогенетичного розвитку, що й здорова дитина. Різниця полягає лише в темпах фізичного та психічного розвитку, а це вимагає більшого часу, інших засобів і методів. Удосконалення рухових можливостей дітей із порушеннями в розвитку буде ефективнішим, якщо

акценти педагогічних впливів будуть збігатися із сенситивними періодами. Тут важливо правильно визначити ці періоди, оскільки біологічний вік дитини з порушеннями в розвитку, як правило, відстає від паспортного й має суцільно індивідуальний характер. Зона найближчого розвитку дає змогу робити науково обґрунтований прогноз і практичні рекомендації про оптимальні терміни навчання дітей з обмеженими фізичними можливостями. Навчання, орієнтоване на зону найближчого розвитку, не повинно відриватися від індивідуального темпу розвитку дитини. Значне випередження, штучне забігання наперед без урахування реальних можливостей дитини не буде мати розвивального ефекту [3].

В основі принципів адекватності, оптимальності й варіативності педагогічних впливів лежить рухова активність, яка спрямована на зміни стану організму – здібність до адаптації. Процес адаптації до м'язової діяльності в дітей з обмеженими можливостями носить суцільно індивідуальний характер і, безумовно, має вплив на кінцевий результат навчального процесу. Тому технологія навчання повинна враховувати перебіг адаптаційних процесів у дітей з обмеженими фізичними можливостями [3].

Висновки й перспективи подальших досліджень. Структура технології навчання повинна складатися із таких етапів: загальні цілі та зміст навчання, навчальні цілі, навчання, оцінка, виправлення й корекція.

Основною ціллю навчання футболу дітей з обмеженими фізичними можливостями є їх соціалізація.

У технології навчання футболу пріоритетне місце відводиться принципу корекційно-розвивальної спрямованості педагогічних впливів. Окрім цього, вона повинна спиратися на такі педагогічні принципи: єдність діагностики й корекції, диференціації та індивідуалізації, компенсаторної спрямованості педагогічних впливів, урахування вікових особливостей, пріоритетної ролі мікросоціуму, адекватності, оптимальності й варіативності педагогічних впливів.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження пов'язані із розробкою та обґрунтуванням технології навчання футболу дітей середнього шкільного віку з обмеженими фізичними можливостями.

Список використаної літератури

1. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів / Бріскін Ю. А. – К. : Олімпійська л-ра, 2006. – 264 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / Дичківська І. М. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
3. Евсеев С. П. Адаптивная физическая культура / С. П. Евсеев, Л. В. Шапкова. – М. : Сов. спорт, 2000. – 240 с.
4. Теория и методика физического воспитания / [под ред. Т. Ю. Круцевич]. – Т. 2. – Киев : Олимпийская лит., 2003. – 392 с.
5. Частные методики адаптивной физической культуры : учеб. пособие. / [под ред. Л. В. Шапковой]. – М : Сов. спорт, 2003. – 464 с.

Анотації

У статті проаналізовано та узагальнено сучасні наукові положення щодо сутності й структури технологій навчання футболу дітей з обмеженими фізичними можливостями.

Ключові слова: технологія навчання, діти з обмеженими фізичними можливостями, футбол, адаптивна фізична культура.

Владимир Гащын. Технология обучения футболу детей с ограниченными физическими возможностями. В статье проанализированы и обобщены современные научные положения касательно сущности и структуры технологий обучения футболу детей с ограниченными физическими возможностями.

Ключевые слова: технология обучения, дети с ограниченными физическими возможностями, футбол, адаптивная физическая культура.

Vladimir Gashchin. The Technology of Football Studying Among Children with Limited Physical Capacities. In the article we have analyzed and summarized modern scientific notions concerning the nature and the structure of football studying technologies among children with limited physical capacities.

Key words: studying technology, children with limited physical capacities, football, adaptive physical education.